

ÁLLATOV

MIROSLAV DEMÁK

JANUÁR

(*Hamlet*)

Kezdetben volt a Szó és volt Hamlet
És Hamlet nem hitt a Szóban

A síkra súlyos taps tiport Homlokunkat
A fűhöz nyomja az idő Fölébredünk
Léptek nesze barátok jöttét jelzi
A földdel alszunk el Ezért nem tehetem meg
Föld az első lépést Helsingör felől
Bárhova menjek e várból
Mindenütt látnak
S konokul visszahívnak
Jelenlevő ki hallgat Csak ilyen kell

Miroslav Demák vajdasági szlovák költő 1948. november 2-án született Stara Pazován. Iskolába, a gimnáziumot is beleértve, a szülőhelyén járt, de diplomát Csehszlovákiában, a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészkarán szerzett (1972). Azóta Újvidéken él és dolgozik. Verset, prózát, és a gyermekeknek ír. Eddig három önálló könyve jelent meg. *Első, Z otvorenej dlane* (Nyitott tenyérből) c. verseskötete 1974-ben jött ki Újvidéken. 1977-ben ennek utolsó ciklusa, az akkor még csonka *Állatöv* jelent meg, kikerekítve, teljes formában, egy szíáni ikerkönyvecskében Vít'azoslav Hronec tizenégy darabból álló szonettciklusával (*Medzi dvoma ohnami* — Két tűz között) együtt. Demák két meséskönyve közül az első (*O troch umelcoch* — A három művésztől) 1977-ben, a második (*Trojhlavy drak Štefan* — István, a háromfejű sárkány) 1979-ben látott napvilágot. Nevével az olvasó találkozhatott a *Nový život, Vzlet, Pionieri, Hlas Pudu, Index, Polja, Híd, Lumina, Most* c. lapokban, s közölte verseit a *Slovo po koži* (1975), illetve a *Poézia vojvodinských Slovákov* (1975) c. antológiában.

Januárt az összes hónapokban föllelitek
 Eszméljetez csak Ophelia hajára
 Apró tavaszi fellegekre
 Vagy az őszre a királyné anyára
 Vagy Hamlet napsugaras könyvére
 Nélküle a dolog örökre olyanok maradnának
 Amilyenek valójában
 Kezdetben volt Január és volt a Szó
 És Hamlet konokul nem hitt a Szóban
 Mely egymaga éli őt túl a végtelenben

FEBRUÁR

(II. Richárd)

Királyunk éppen most esett el
 Mikor az erdőben sehol egy forrás
 Hozzatok hát a királynak
 Legalább tükröt

Magad rajzolgattál magadnak óvodát
 A siker garádicsán
 (Annyi fok fölfelé s csak
 Egy lefelé)
 Azt mi a tenyereden van ó Richárd
 Fél lábon át nem ugrod

Tudod hogy egy vagy A kiválasztott
 Királyok nagy neméből
 S szánalmasan nem fogtad föl a tükörből
 Benne semmi változás S koronád
 Idegen fejen készít magának
 Almot Téged azóta
 Senki sem ismer Más vagy bár változatlan

Mosolyogj és bocsáss meg a tükörnek
 Volt király

MÁRCIUS

(III. Richárd)

Gyakran illet a rágalom ó Richárd
Te jó király és gyatra ember

Ha majd megérted ahogyan ő
Hogy igazad s mit a világ akar
A testnek más-más oldalán lapul
Lovat harcra s ne futásra keress

Te sem veszítsz ha vissza nem térsz
Ha nem tudod milyen nyomot hagysz
Néki csak hiszel Ő üres
Ezért tiszta Kicsavart
Testedben a végtelennel érintkezik
Mely magadnak s neki is tanácsosa és árulója

Nem tanácsom hogy nyomaidat figyeld
Vagy a bokrot ahová egyszer
A korona gurult (Különben is a népé)
Erőtlen görbe lábadra
S arra mi el sosem jó

Ne rágalmazd hát Richárdot
A jó királyt s a silány embert

ÁPRILIS

(Machbeth)

Kell hogy igazad legyen
A mellébeszélésnek és veszetségnek e játékában
Ha már egyszer tiszta vagy a bűntől

Köd-boszorkák jövendölnek a májadból
Járj Leszel Menéseddel ringatod meg
A zöld áprilisi búzamezőt Királyság tüskéje
Vér a te kő síroszlopod
Csupa szélcsönd Ki az áldozat

Nem hajtogatom sűrűn hogy a határt
 Nem léphetik át vagy nem tehetik létezővé az igazságot
 Átléped Elillansz magadból
 Később már csak büntetik
 Az átlépést irgalomtalan

Fonom fekete és fehér szálaimat
 Feszülnek az elpattanásig
 Egy csapásra pusztítani el boldogot és szépet

Kétely Most rajtunk a sor

MÁJUS

(Othello)

Minden ágon májusi pántlikák
 Hosszú az éj Féltekeny A hold
 Vérben nézegeti magát

Fölmerül Kiemelik a vízből Beszél
 Velence Fák helyett ólom
 Háztetők Kezetlen szenátorok darabolják
 Tulajdon gyermekeiket A Bélpoklos-ház padlásterében

Szárnyas oroszlán lesi
 A Mórt Nyakszirtjét célozza meg Félhold
 A hajókon sörény mint lobogó

Májusban okosodik a búza Az életen
 Kívül nincs is semmi Egy van csak
 Állni A bizalom jó és lenyakaz Három
 Kis magot gyűjt a nyelvek alá az üres
 Kháron-sírokba

Válhat hazáddá más hazája
 Asszony támasz vagy hatalom
 Selyem a szádon Selyem a géged körül

Vérben mossa a hold a homlokát
Asszony hajában törölgeti csendesen

Május Hosszú éj

JÚNIUS

(IV. Henrik)

A színész színre lép Arcára
Vigyort pingál A világ bételik Halállal s szóval

Június van Nyári eper-idő Aligha lesz
Időnk megállni Február pereg tovább Micsoda
Visszája Richárd után Henrik Név után
Név Ki kevesebb joggal érkezik és
Távozik Szélesre nyitott karral Lejtik
Az ősi táncot Mindig halál az előbbire Terád
A következő Mint egy tükör felé nyúló kar
Kesztyűben jó a csontváz Ilyen
Köznapi Ilyen mindig

Nyár kezdete Hold-nap Két játék s csak egy apa
Ki vállán ülő kisfiával játszik
Egy számmal kevesebb Egy bókért győzelmek
A franciák honán Annyival kevesebb de mégis több
Kevesebb félelemért

Henrik Színész kit a halál teremtett
Toll formált véglegessé Örökös nélküli
Fiainál Vigyor ki orca-teremtésre vár

JÚLIUS

(V. Henrik)

Magad vagy Ki bélyegzett meg jobban
Azok-e akiket akarsz vagy azok
Ki téged nem akarnak

Július A Nap-könyv legszebb oldala
 Egyensúly csúcsa Atyja holtával született
 Pocsolyában megtisztított villámmal koronázott Glóbuszunk
 Ura magtáraidba hordod mit mások vetettek Férfi
 Akire egyre vár a rég leélt
 Gyermekkor Henrik fia Falstaff
 Gyermeke Életet ünnepelő

Mégsem mezsgye vagy te Előbb és után
 Most és mindörökké Cél csak az akarás Boldogság
 Szomja nélkül Az hogy leszel mindig csalóka volt
 A ki nem mondott szónak se higgy Álló nap
 Meg se moccansz Megállni
 Több mint maradni Ezzel maradsz meg

Csak azt mondd köztetek ki a több A közeliék
 Vagy a gyűlöletesek határoztak-e meg előbb S ki
 Tudja ezt magáról

AUGUSZTUS

(János király)

Föld nélküli király Királytalan királyság
 Ha éjjél után kívánna jönni a nappal Gyilkossággal
 Akadt el a gyilkosságok sora

Fején a korona meghívó a bosszulásra
 Eső elől se véd Csak tol és
 Nyom Kezét mind az asszonyra vetné Csak egy
 Őrzi egyre csak sejtve a véget s egyre
 Más magaslatokra vágyva Csakhogy e
 Nagy kerékben nincsen repedés Vámot
 A molnár is ad s búzája nincs amivel fizetne
 Csak lisztje Érvénytelen összekapart

Az augusztus a hó mely vár Paták
 Akadnak el a nyirkos porban Az elágazásnál lovak
 Támadnak egymásra Harapnak veszett mód Lovas

Ki holdat ráz le az almafákról Kezével
Fátyolozta el szemét s figyeli közben az erdei vad
Nem jelzi-e honnan közeleg az ősz Csak a félelem
Orcája mindig változatlan A halál mindig
Új arccal érkezik

Föld nélküli király Királytalan ország
Korona gurul Minél tovább annál
Gyorsabban Mégis kérdés hallszik ott hol más
Csak válaszokat ismer

SZEPTEMBER

(Romeó és Júlia)

Mindennek vége
Mi vár még reánk

Első ölekezésük után
Tenyeremen pihen Romeo és Júlia
Szemhéjukra telepszik nesztelen a táj
A szeptemberi reggel
Érett szőlőszemekre hull mindenfelől
A reggel mely régen indult
De véget a holnap előtt soha nem ér
Előttünk süllyed a szökőkutakba
Végleg és újra távozik Mab királynő
Ilyenkor senkinek sem akarózik se be
Se ki Kétségbeejtőn magunk vagyunk
A kérdés változatlan megmarad fennáll
Talán ezért szeretem Mercutiót
Mind között a legjobban

Mindennek vége és
Annyi de annyi minden vár még reánk

OKTÓBER

(Athéni Timon)

A természet az ember gonoszságától beteg
 Lábad elé Timon aranyait szórja
 Nem végzet ez nem is vád Csak
 Fáj a régi repedt bőrkeményedés A fölálodozott
 Bizalom keservétől illatozó

Az agyagba oly szépen be van jegyezve minden
 Nyom Késő nem hiszel magadnak Másokat átkozol
 Az álom pupilláiban mire neked a sötét Ha
 Nem tudod hogy a feszület fájából nincs jó
 Máglya Tolódnak a napok várostól és
 Városig Ellenszavazni mindig csábító
 Valaki mindig megjelenik s az áldozópapok
 Nem várják őket Késő szokott érkezni a bosszú Valaki
 Más Immár valakinek egészen másnak

Lerúgjuk ezért lábbelinket fedetlen fővel
 A szél a kéz a kövek előtt
 Kenyérrel a kezünkben Nem kebelünkben a
 Gyűlölet melegít mégsem melenget

Mikor aztán októberben is apadoznak a vizek
 Kezdünk gondolni a visszatérésre

NOVEMBER

(Coriolanus)

A históriák tükréből integet november Vagy
 Egyszerűen Coriolanus A már jóelőre
 Biztosított legfájdalmasabb hely

Mire neki a konzuli köpeny
 Ha mások adják Megmutatott sebeiért
 S ő dühöngő hónapban él csak sebeket
 Hordoz mélyen Az ember harcmezején

Döfölik Otthon sebzik Kétágúvá tett nyelvvel
 Nyiszálják még mélyebbre s tágabbá hogy
 Lássák s hogy felüvöltsön Elég

A lépcsősor aljára szülővárosa falai alatt
 Térdelő anyjára néz csak
 Egészen Ezért bizonygatják hogy kétszer válsz árulóvá
 S mi emberibb az árulásnál
 Mily pontosan is érezték hogy anyjának hála
 Vagy a másik árulásnak Csak egy az örök város
 Róma

Hisz ezért van ha úgy tetszik hogy november
 mindent kipusztít Skorpió Már nyilas gyanánt
 Mérgeesen öntestébe mar

DECEMBER

(Lear)

Figyelem hogyan fut ki a mezőre december
 Olyan mint az agg fehér hajú Lear
 A kocka el van vetve a lapot kiosztották
 Nem érte el a játék elejét sem végét
 Fut de játszani kénytelen

Ne játssz te ősz fej Ne játssz vakon
 Semmit se nyer de játszik
 Szél jó komám vágts ide
 Agyam kapui táruljatok

Nézem miként gyűlik arcában a homok
 Csak a sötétben könny a könny
 A hópehellyel
 December is elenyészik

Figyelem hogyan fut ki a mezőre december
 Fehér a feje mint az agg Lear királyé

KONCSOL László fordítása